

Prvi pogled: U svim knjigama, i u većini novih, jasno stoji da zapadna i istočna Crkva razdvojene već skoro hiljadu godina – to je jedan mit koji, naravno, mnogo smeta zajednici zapadne i istočne Crkve, jer smo ranije bili jako bliski, a sada već hiljadu godina smo razdvojeni...

Od kada su istok i zapad razdvojeni?

Već dve hiljade godina. Od najranijih godina, nakon Isusa Hrista. Od kada je Isus bio među nama. Važna reč konzilijuma iz 1964. godine o zajednici Hrišćana u jubilarnoj godini „40 godina Unitatis Redintegratio”: „Nasleđe Apostola je u različitim formama i na različite načine preuzeto, i zato je od početka Crkve protumačeno na različite načine zavisno od mesta gde su se nalazili Apostoli.”

Tumačenje Crkvenih Zvonika po Suttneru

Hrišćanstvo se potpuno drugačije razvijalo na Zapadu i na Istoku. To je dovelo do Velike Šizme između Zapada i Istoka, nakon toga usledila je ekskomunikacija, jer su mislili da svaka strana radi pogresnu stvar, ali su se ipak i na zapadu i na istoku držali mišljenja da su jedna Crkva. Imajući u vidu da je tada sve bilo na Grčkom jeziku, nije se zvala „jedna” Crkva nego Katolička Crkva.

Što se više Crkvena Istorija razvijala manje je razumevanja bilo prema razlicitom mišljenju.

Rim na Tibru je imao funkciju održavanja jedinstva u prvih 300 godina Hrišćanstva. Na dan Vaskrsa krajem drugog veka Istočna Crkva se obratila papi Viktoru u Rimu:” Da li trebamo Vaskrs da slavimo na nedelju 14-tog Nisana ili prvu nedelju punog meseca nakon 14-tog Nisana?” Rim je tada imao jurisdikciju nad svima.

Već u prvom veku nastaje drugi Rim koji ima podjednaku jurisdikciju: Novi glavni grad Rimske Imperije, od 11. maja 330. na Bosforu. (395. Podela Rimskog Carstva – ali na zapadu Rim se nije dugo održao kao glavno grad). U Rimu na Bosforu rezidenciju je imao „Hristov Pomazanik Cezar”, car odgovoran za jedinstvo Crkve na Istoku. (Do današnjega dana u Nemačkoj vojsci, zamenik se potpijuje sa crvenom olovkom, ali na modernom Nemačkom jeziku ta reč ima sasvim drugo značenje: danas zamenik zastupa lice koje nije prisutno, u Crkvenom smislu predstavlja samog Hrista). Nismo bili svesni činjenice da je grad na Bosforu upravo Rim, jer naši istoričari su govorili

”Bicanz” umesto Rim da ne bi došlo do nesporazuma. Mi na Zapadu iz tih razloga radije kazemo Konstatinopolj umesto Rim na Bosforu.

Imajuću u vidu da je Car bio vođa Crkve, mnoge Crkve su se odvojile koje su bile unutar drugih Carstva, na primer narod Jermenije je bio pod persiskim carom, Kopti u Egiptu, Sirijci. Mi koristimo ne književni izraz kada govorimo o „Crkvi prvog veka.”

Rim na Bosforu bi bilo tačno. Ljudi koji govore turski, arapski, sirijski i jermenski, itd još uvek koriste taj izraz: Oni kazu Rimski Patrijarh a mi ekumenski Partijarh konstantinopoljski. Upravo mi je jedan sveštenik poslao krštenicu koju sam dobio na arapskom sa nemačkim prevodom: sveštenik je bio zbunjen, jer je sveštenik pravoslavan ali na krštenici piše da je kršten u Rimokatoličkoj Crkvi...

Stanovnici Instanbula koji pričaju na Grčkom, nema ih više puno, nakon rata kada su mnogi izbegli u Grčku koja tada nije bila gusto naseljena. Grčko stanovništvo se prozvalo Rimljanima. Ja sam pre nekoliko godina doziveo zanimljivost sa tim u vezi. Sa sveštenikom Albertom Rauhom peške smo išli nazad od Jermenskog patrijarha u Instanbulu do Ekumenskog patrijarha. Izmedju kuća smo videli jedu sakrivenu Grčku crkvu koju nismo videli do tada, popeli smo su uz stepenice i jedan ljubazni čovek nas je upitao da li da nam otvori crkvu? U razgovoru sa njim upitali smo ga da li je on zapravo Grk? Ne, odgovori on zaprepašćeno. „Ja sam Rimljanin, a Grci žive u Grčkoj, a Grci... Da li želite da znate šta su Grci u Grčkoj? To su Turci koji misle da su Italijani!” (Text auf Grechich) Uostalom čak i ime grada je ostalo na grčkom: Turci su predvorili eis te poli što znači u gradu, na Grčkom.

Taj Grad na Bosforu je morao naravno od 330 da se zove Rim. Jer je iz tog grada vođeno jedinstvo Hrišćana od strane Cezara, zamenika Hristovog.

Ko je zamenik Hristov? Rima na Tiberu je dobio svoj autoritet od Apostola Petra i Pavla, a Rim na Bosforu od Cezara. Cezar je vodio je računa da se ispuni sve sto je na Koncilima bilo odlučeno. O jedinstvu su vodili računa 5 episkopa iz pet različitih gradova u Rimu na Tiberu, u Rimu na Bosforu, Antiohiji, Aleksandriji i naravno u Jerusalimu.

Dakle prve tri četvrtine drugog veka crkvene istorije poznaju prvi i drugi Rim kao glavne za jedinstvo Hrišćana.

U Rimu na Bosforu je poznat simbol dvoglavi orao. Iako je Rimski imperija bila podeljena na dva dela, iako je se birao drugi zamenik Hrista u 800.-toj godini izabran je zameni Kral der Grosse. Do pre 2000. Godina bogoslužene je bilo jednako, latinski visok stalež ljudi, Jezuti, Fransiskanci, Dominikanci...

U jednom trenutku crkvene istorije trebalo je da pokaže da su veliki Crkveni koncili do Trindentinskog sabora protivili toj tendenciji. Tačnije razlikovali su se bitno od ostalih. Usledile su dugačke diusije od učesnika sabora 1439. Godine su se događale u zatvorenom krugu. Na žalost učesnici nisu bili svesni važnosti samog skupa jer već na 7 ekumenskom saboru dolazi do velike promene jer više nije bilo Cezara koji je vladao po latinskoj crkvenoj tradiciji. Koji je kroz svoju moć vodio računa da se donete odluke i ispune. Mnogi od učesnika se nisu obazirali na to. Iz tog razloga nisu shvatili da u novoj istorijskoj situaciji nisu više mogli da se oslone na Cezarove odluke. Nakon toga su morali sami da se pobrinu da se donete odluke i ispune. Zbog dešavanja u 15. Veku bilo je neophodno da se obe strane prihvate odluke samog sabora. Niko nije postojao od strane državnih organa da vodi računa o poštovanju odluka samog sabora. Zato je Crkva morala da se pobrine o tome da svi shvate same odluke i uopšte njihovo značenje. Protiv predrasuda i nesporazuma moralo se boriti kroz propoved i katiheze. Učesnici sabora su uspeli da spoje Istok i Zapad ali vernici to nisu prihvatili. Nije postojao adekvatan kadar da ljudima objasni odluke sabora. Mislili su da dokumentom mogu doći do jedinstva i da ce sam dokument biti dovoljan.

Vernici i klir na zapadu su se u 18 veku zabrinuli da su Pravoslavci postali isto što i protesrtanti. Protestanti imaju istu tradiciju kao na Zapadu ali oni smatraju da crkva tu tradiciju sa Zapada nije pravilno prenela. Protestanti smatraju da mnoge stvari nisu adekvatno prevedene, kao na primer praznici svetitelja. Imali su manje od Rimokatolika. Protestantima imaju dosta praznina.

Rimokatolici su primetili kada su pogledali na istok da i tamo nešto nedostaje. Ali nisu primetili da se tamo stvari znatno razlikuju. Oni su npr. otkrili da nedostaje Evharistija ali da ne nedostaju ikone. Iz tog razloga se Zapad plašio da Istok dosta toga odbacuje kao i Protestanti. I Rimokatolički Zapad je počeo pre 250. godina Istok i Protestante da posmatra kao konfesiju a ne više kao deo jedne zajedničke Crkve. Isto tako Istok više nije pravio razliku između Protestanata i Rimokatolika.

Stare Patrijaršije su podpale po Osmajlinsko carstvo. Stare patrijaršije su odlučile da ambasadori da trebaju da prenesu nužde i potrebe Crkava caru u osmajlinskom carstvu. Do dan danas se drži do toga od strane Antiohije, Jerusalima, Aleksandrije ali i od Bugarske crkve a potom i Čehoslovačke kao i OCA u Americi. U ropstvu od sedamdestgodišnjem ropstvu ruske Crkve pod Komunizmom opstale su i uspele su da malo olakšaju život Ruskoj Crkvi pod komunističkim pritiskom.

I dan danas postoji podvorje, zamenik Antiohije ep. Nikon je istovremeno vikarni episkop za Arapsku Pravoslavnu Crkvu u Nemačkoj.

Od 1589. Ruska Patrijaršija je uspela da ostvari svoju želju da podrži ostale Hrišćane i da se bori za njeno jedinstvo. Čak i u ono vreme kada je i Rim na Timeru zapostavljao svoje zadatke i veoma malo se trudio da sa Protestantima nadje zajednički jezik. Protestanti su sumnjali u Zapadnu tradiciju prve tri četvrtine crkvene istorije.

Godine 1725. Rimska kongres za širenje religije je objavio da samo oni koji su ne samo verom već i oni koji priznaju rimskog Papu da samo oni smeju da primaju darove. Nakon toga su četiri Grčke patrijaršije 1755. godine kao odgovor na to su latinski hrišćani licemeri i da su ne kršteni. Latini i Grči se od tada smatraju konfesijama.

Ruska Crkva je 1757. godine dobila jednu pozitivnu poziciju u odnosu na druge Pravoslavne Crkve. Što se tiče ekumene, priznanje ostalih Crkava.

Jula, 1755 Patrijaršije su Jerusalima, Konasantinopolja i Aleksandrije su dosli do zajednickog saopštenja: Mi, koji smo kroz Boziju milost, odrasli u Pravoslavnoj Crkvi, koji se drzimo kanona sv. Apostola i Otaca, mi koji jednu jedinu svetu katoličku i apostolsku Crkvu priznajemo njene Svete Tajne, mi koji se krstimo, ali jeretičke tajne mi složeno, zajednički ne priznajemo. Mi posmatramo njih kao ne krštene.

Moskva „treći Rim” se nije složio sa tim nego naprotiv tražio 1757. Godine da se i dalje sv. Tajne Zapadne Crkve priznaju. To je povrdio moskovski mitropolit Filaret Drozdov u 19. Veku. Filareta su prograsili svetim 7. Decembra 1995. U katedrali u Kremlju, Moskva. Mitroploit Sergij je potvrdio 1931. i 1936. godine potvrdio je puno priznanje Rimokatoličkih svetih Tajni. Ruska pravoslavna Crkva je 16. decembra 1969. Primili su preporuke Drugog Vatikana za Communicatio in Sacris. 26.07.1986. (Jedna delegacija

DBK se upravo nalazil u Moskvi, jedan od njih je bio episkop Josif Hommeyer i Nikolaus Wyrwoll) potvrde iz 1931. i 1936. su potvrđene. Delegacija se zalagala za obzir prema ostalim Pravoslavnim Crkvama.

Tek drugi Vatikanski koncil je povratio staro priznanje od pre 40 godina.

Odakle dolazi taj mit?

O jednoj navodnoj šizmi 1054. godine.

Od potrebe naučnika za redom, modernih ljudi.

Za Protestante je postojao konkretan datum npr. za Luterane 1517. godine na predlog teza. U Vitemberšskoj Crkvi.

Kada se u 19. veku stvorio mit o „velikoj šizmi” prvo su mislili da je ovlašćeno Mišljenje da je patrijarh Fotije kriv za to. I po primeru starijih jeretičkih izraza kao Arijanaci, Nestorijanaci, Luteranaci, Kalvin Pravoslavne Crkvene istorije i konfesije 19.-tog veka nazvani su Fotijevim sledbenicima. (Ovo posebno dobro zvuči na Nemačkom). U oficijalnim tekstovima je dolazilo do ovakvih slučajeva, npr. na mojim studijama u Rimu i u jednom pismu od Pariskog Arhieopiskopa Sibora za vreme Krinskog rata 1933. godine u predlogu Rimske kurije.

Ali od kada je istraživači Crkvene istorije objavili da Fotije nije bio u šizmi sa Papom nego da je za vreme njegove druge vladavine i do kraja svog života sa Papom bio „in Communio”, termin 870 je morao da bude posmatran kao Šizma. Kada Fotije više nije mogao biti posmatran kao krivac odlučili su da za dešavanja iz 1054. Patrijarha Mihaela Karulariosa i Kardinala Umberta optuže. U Miheal Buhbergovom teološkom rečniku, koji je posle postao episkop Regenzburga prvi put je navedena godina 1054.

Sta se zaista dogodilo 1054. godine?

Jedan kardinal i jedan patrijarh iz Konstantinopolja su se međusobno komunicirali. Nemože se utvrditi da je pre 1054. bilo više jedinstva odnosno da je posle bilo manje – u prvom veku 440. godina je bila Šizma, u drugom veku se ponovo nastavilo sa svađom i pomirenjem. Normani, koji su bili Latini, osvojili južnu Italiju i Siciliju primetili su da Grčka Crkva tamo za koju su mislili da je šizmatička, da oni proslavljaju iste sv. Tajne kao i oni sami. Odlučili su da bi

bilo najbolje da Grci i Normani imaju jedog zajedničkog episkopa kao npr. Sv. Nikola u Braiju.

Gde je episkop bio Grk, episkop nije više bio pod Rimskim a ne pod Konstantinopoljskim Patrijarhom. Tim činom se brojao u zajednici Crkve novie države.

I latini koji su bili na toj teritoriji su se smatrali za vernike grčke Crkve. Pošto je to u to vreme na Zapadu i Istoku bilo normalno da vladari imaju pravo da učestvuju u izboru episkopa. Nije iznenadjujuće da posle kada je trebao da se bira novi episkop ili da se otvori nova eparhija kada god je bilo moguće bio je izabran latinski kandidat: jer su oni bili bliži normanskim vladarima nego sami Grci. Oni su bili u službi i za Latine i za Grke kao što su na drugim mestima bili Grci. Posle 1098. godine kada je Antiohija bila osvojena krstaši su bili pod jurisdikcijom Grčkog patrijarha Jovana IV.

U 19. veku mit o nednoj navodnoj velikoj Šizmi oko 900. ili 1000. godine mit je toliko bio prisutan u glavama i srcima da se mislilo de će biti nemoguće da Grci i Latini imaju zajedničkog patrijarha i episkopa. Zato je u 19. veku moglo da se izabere novi Latinski patrijarh Jerusaimski ali to se nikada nije dogodilo.

Nakon 1098. godine je bilo Latinskih partijaraha u Jerusalimu i bio je jedan Grčki Patrijarh koji je pobegao. Ali uvek je postojao jedan patrijarh u Jerusalimu i u većini slučajeva to je bio jedan Grk. Godine 1215. četvrti Lateranski koncil je u četvrtom odeljku istakao da su neka razumevanja Grka problematična. Ali se slozio sa tim da sve u Grčkoj crkvi ostaje ne promenjeno ako se postave novi zajednički episkopi i dodje do jednog spajanja Crkve.

U toku tog veka sve više teologa se bunilo protiv različitosti izmedju Grcke i Latinske crkve. Zato se u 15. veku ocima postavio zadatak Florentinskog Koncila da li postoje stvarne razlike u veri izmedju Grka i Latina. (Da li je razlika toliko velika da Crkve moraju da se podele)

Kada su Latinski i Grčki episkopi 1439. godine se skupili na Konzilu u Ferari, Florenca mislili su da su njihove crkve u Šizmi. Ali je šizma bila takva da je bilo moguće da se napravi jedan zajednički dogovor i da se dodje do zaključka: „Mi smo jedna Crkva.”

Konzili u Trientu je 1545-1563. je u detaljnim diskusijama pokušao da reši problem vezan za brak sveštenika. Latini su pokšali da izvrše promenu kd

prptestanata vezan za sveštencički brak ali bez da povrede Grke. Pa Pije IV je pokušao sve da uradi da zamenik grčke Crkve dodje u Trijen. Ali iz političkih razloga njegov trud je bio bezuspešan.

I za deveti Vatikanski koncil 870.godine Papa Pije IX je pozvao sve grčke pravoslavne Episkope. Niko se nije odazvao.

Drugi Vatikanski koncil objavio je pre 50 godina „Da je čitavo duhovno i liturgijsko, displinarno i teološko nasledstvo (Istočne i Zapadne crkve) sa svim različitim tradicijama, sa punim katolicizmom i apostolicizmom pripada isključivo Crkvi.” Ovaj pogled drugog Vatikanskog koncila trba da se nazove ponovno otkriće jer posle konzila u Trienu ovaj pogled na Hrišćanstvo je bio manje više izgubljen. Vatikan 1962-1965. je bio prvi konzil na koji episkopi nisu bili pozvani. Oni su bili samo posmatrači sa velikim uticajem.

Već u veoma ranom dobu Hrišććani su sve više zaboravljali način na koji mogu da izvuku neku korist od drugih. Počeli su samo svoj način razmišljanja da smatraju kao Bogu ugodan. Drugi Vatikan 1962.pre 40 godina skroz jasno iznosi suprotan stav: „Od Apostola dobijeno je nasledstvo u raznim formama i na razne načine preuzeto i zato od početka različito namenjeno u zavisnosti od mesta.”

Ako se vratimo na godinu 1054. izgledalo je nemoguće savladati prepreke između Istoka i Zapada, 950.godina! Zapravo nije više od 250 godina stvarne razvojenosti. Iz ovog razloga pravi vernici su se na Istoku i Zapadu smatrali su da je sve jedna crkva. Ruska Crkva je čak oficijalno gledala na ovu situaciju. U Rumuniji su Grčko Rimokatolički i Grčko Pravoslavni da 1948.godine mirno medjusobno zamenjivali jedni drugei čuo sam da sada to i dalje rade. A Rusi nisu ni najmanje osuđivali Zapad 1755. godine kao što su to radili Grčki Patrijarsi. Na drugom Vatikanskom konzilu episkopi Grčke Pravoslavne crkve prvi put nisu pozvani kao učesnici. I oni sami su rekli da samo mogu da budu posmatrači. A to je episkop Nikodim Rotov uspeo koji je vec 1962. godine odlučio da Ruska Pravoslavna Crkva šslje posmatrače. Ostale Pravoslavne Crkve to rade te 1963. godine. Granica izmedju Rimokatolika i Pravoslavaca je u 16. veku gledana kao šizma. Ali u 16. veku smatralo se manje opasnim nego danas. Jer su bili u zbunjenosti da granica postoji od 1054. godine.

Drugi pogled:

Godina za pamćenje 800 godina od napada Rimokatolika na Pravoslavne kada je konstantinopolj bio razrušen 1204. godine.

Šta se zapravo dogodilo 1204. godine? Genie je srušio Amafi a Franc Asiski je bio ranjen u Perugiskom ratu. Venecija se borila protiv Genua. Svaki grad je morao sa velikim ogradama da se zaštiti od susednih gradova i Venecija je imala sukob sa Genuom. Papa je odma ekskomunicirao sve navodne krstaše i razjasnio je da napad na K-Pel nema veze sa Krstaškim poduhvatom.

Papa je trebao da se izvini za 1204. godinu – on je to i uradio isto kao što se patrijarh Aleksej izvinuo u Berlinu za sve sto su Rusi uradili Nemcima. To je trebao da pokrene lančanu reakciju, tačnije da se grad Venecija izvini Istanbulu, grad Genua gradu Amalfi, grad Perugija gradu Asisi i famili sv. Franca Asiskog i svi mi koji smo nekome učinili neko zlo.

Papa je započeo priču 04. maja 2001. godine o pljački na K/Pelsu u Atini na njegovoj zvaničnoj poseti Arhiepiskopu Hristodopulosu i Sinod Pravoslavne Crkve u Grčkoj iz informacija Service des Rates za zajednicu Hrišćana. N.107 (2001 str. 63): TEXT AUF ENGLISCH

Pogled u sadašnjost

Ovde je mesto za jedan pogled u sadašnjost. Godine 1980. Rimokatolička i Pravoslavna Crkva su započeli jedan javni teološki dijalog a zadatak je bio taj koji je Konzil Florenc dobio. Mešovita internacionalna komisija klira i teologa je bila zadužena da reši taj zadatak. Oni svoj zadatak nisu još završili ali u predhodne dve decenije su se trudili i bili su prilično uspešni u skupljanju Eklisioloških mišljenja i u značaju sv. Tajni za dobro ljudi. Njihovi dosadašnji postignuti rezultati su već objavljeni.

Tužno je to što ni Rimokatolička ni Pravoslavna crkva nemaju interesa da vernike upoznaju sa tim. Ako se ovo ne promeni moglo bi se desiti da kao i u one dana kada je papa Fotije posle IV Lateranskog Konzila, posle Florentinuma, Tridentinuma, posle Sinodskog sabora od Kijevske mitropolije i posle drugih događaja koji sada nemogu da se navedu moglo bi da se navede da rezultati teološkog istraživanja omalovažavaju. Zbog stalnog ne znanja u parohijama je došlo do ne priznavanja kompailiteta tradicija. Pastor Koleg Plokum i Hildeshajm je poznat izuzetak.

Završetak

Vratimo se nazad u istoriska razmišljanja. Da bi mogli da razumemo eklisiološku procenu sizme kod Latina u kasnom srednjem veku moramo da se podsetimo da „Abendländische Kirche“ na konzilu u Florenci 1450. god.nije prevazišla vreme kada je bila podeljena zbog dvojice ili trojice poglavara. Papske partije, izmedju kojih je postojala komunija. Te partije su smatrane i dan danas u knjigama crkvene istorije kao jedna „Abendländische Kirche“ a ne kao razdvojena crkva. Da bi se situacija izgledala bila je priča o prevazilaženju sizme. Kada su razgovori bili uspešni, onda su grobovi bivali zakopani. Niko ni onda ni sada ne priča o konverzacijama kada priča o kraju papske sizme.

I u Istočno Slovenskom Hrišćanstvu je u to vreme postojala sizma čiji razlog nisu bile doktrine nego zbog kanonskih neispravnosti u crkvenom vodjenju. To je sve započelo kada je u Moskvi 1448. godine bez dozvole Patrijarha Konstantinopolja, episkopa Riona Riazaskog izabran za Mitropolita Kievs kog i cele Rusije odnosno kada se 1461. bez dozvole Konstantinopolja izabran naslednik moskovskog mitropolita. I Kijevska mitropolija je rastavljena. Tek 1589. dakle više od stotinu godina patrijarh Konstantinopolja Jeremija(1535-1595) je popravio odnos stim što je moskovska Crkva dobila Autokefalnost. I ovde je došlo do promene kanona ali nije došlo do konverzacije. Zato je posle drugog Vatikana podrazumeva da mi možemo da primamo sve svete tajne od pravoslavnih i oni od nas. Kardinal Ratsinger je u Dominus Jesus 17 zapisao tu informaciju i naglašava da su pravoslavne eparhije isto podrazumevaju kao i rimokatoličke eparhije. Većina Pravoslavnih Crkva ovu odluku nije nikada prihvatila ali jeste većina pravoslavnih vernika. Ovu odluku je Ruska Pravoslavna Crkva prihvatila 16.12.1969. i 1987. je ovu odluku poništila.

U srednjem veku odnos između Grka i Latina, ne uzimajući u obzir trajanje šizme, je bio drugačiji u odnosu na papske partije ili pre 1589. kanonski razdvojenih slovenskih Crkava. Kao i pripadnici tih papskih partija i Grci i Latini su sve više razdvajali. Kako izmedju papskih partija i između kanonskog i ne kanonskog pravoslavlja i između Latina i Grka nije postojalo ništa što je bilo gore nego to što gledamo drugačije na Sv. Duha. To nikada nije bio javno crkveni karakter nego više potezi pojedinaca. U svim slučajevima kada je došlo do crkvenih istraživanja uvek je dolazilo do kompabiliteta latinskih i grčkih tradicija.

Zaključak:

Kako ponovo da stvorimo jednu crkvenu zajednicu između Zapada i Istoka?

Po mom mišljenju to ne treba raditi preko spoljnjih poteza nego bi svako svoju unutrašnju zajednicu urediti. I svako bi u sebi trebao biti otvoren za zajednicu.

1. Sa tim što ćemo biti svesni toga da je crkvena zajednica mnogo jača nego što smo mislili pre ovog zajedničkog razmišljanja.
2. Patrijarh Vartolomej nije rekao da postoji jedna navodna crkva prvog veka nego je rekao da jedinstvo između Zapada i Istoka nikada nije bilo jače nego upravo sada. On je to rekao u svojoj poseti Nemačkoj 1993. godine.
3. Moglo bi se zamisliti da Grčki patrijarsi ekskomunikaciju od 1755. godine rado odstranili i da bi se složili sa stavom Ruske Crkve. U neku ruku su oni to uradili 2005. godine kada su podržali teze o jednoj Crkvi. U toj tezi je došlo da se to ne odnosi na patrijarha Ukrajine.
4. Upozoravam da nesme da dođe do ovakvih novih izjava o zajednici. To dovodi do novih cepanja u Crkvi.
5. U Grčkoj postoji pet protivničkih crkava. Jer se navodno Grčka Pravoslavna Crkva previše veže za Zapad. Od kada je pre 80 godina 1924. godine preuzela gregorijanski kalendar.
6. Arhijerejski Sabor Ruske Crkve je morao u oktobru 2004. godine da se distancira od bradstva eparhija i patrijaršija koji se previše bave ekumenom.
7. Pijus bradstvo Lefenberove neje priznat od strane konzila u Rimu jer je Rim izdao svoju veru sa svojim činom prisustva ekumeni.
8. Od kada su Luteranski Svedski skup i Rim zajedno se branili od napada Luteranska Crkva od Misori Sinode je izvršila misiju kod ostalih Luterana i broj učesnika kod SELKD su duplo povećao.
9. Od kada su Rim i Asiri (Nestorijanci) 1996. godine napisali svoje zajedničko mišljenje o Hristologiji i od kada je to Papa u Enzyklika UT UNUM SIND spomenuo to orijentalna Crkva je pod vodjstvom Kopta definitivno završila

zajednički dijalog u Pro Oriente bojkotovano do 2005. kada je sasvim prekinuto.

I meni su Kopti pretili sankcijama ako ponovo primim Asirce u lustru adresa pravoslavnih eparhija Orthodoxia. Nije došlo do sankcija i sve se kreće mirnim tokom.

10. Znači sve se vrti oko priznanja da mi i živimo u zajednicama. Ja verujem da će na svakom od nas prepoznati da postoji zajednica Hrišćana.

Nikolaus Wyrwoll

Prevod sa Nemačkog
Aleksandar Marković